

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 27 september 2000 beslutat att bereda bl.a. konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1999/2000:126 En ny tullag jämte motioner.

I propositionen lämnas förslag till en ny tullag jämte följdlagstiftning. Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till vissa frågor om normgivningsbemyndiganden.

Propositionen

Sedan Sverige blev medlem i EU finns de primära föreskrifterna på tullområdet i EG:s regelverk. Den svenska tullagstiftningen utgör ett komplement till EG-rätten. Den föreslagna nya tullagen innehåller därför hänvisningar till de EG-rättsliga reglerna. De kontrollbestämmelser som ger Tullverket befogenheter som kan innebära intrång i enskilds grundläggande fri- och rättigheter har samlats i den föreslagna lagen; i dag finns sådana bestämmelser även i tullförordningen. Den föreslagna tullagen innehåller därutöver tämligen omfattande föreskrifter på tullområdet, bland dem bestämmelser som enligt propositionen är avsedda som upplysningar om att verkställighetsföreskrifter som meddelas av regeringen förekommer i anslutning till lagens bestämmelser.

Motionsyrkande

I motion 1999/2000:Sk 31 yrkande 4 (m) hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag till bemyndigande i 4 kap. 12 § i den nya tullagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter. I motionen framhålls att Lagrådet i sitt yttrande över lagförslaget anfört att delegationsregeln i 8 kap. 9 § första stycket regeringsformen endast omfattar föreskrifter om tull på införsel av vara och att det inte finns någon annan möjlighet till delegation. Därför avstyrker Lagrådet det av regeringen föreslagna bemyndigandet i förslaget till tullag i 4 kap. 13 § (att regeringen får komplettera bestämmelserna om export och återexport i EG-förordningar). Trots Lagrådets avstyrkande finns det berörda bemyndigandet kvar i den lagtext som lagts fram i förslaget till riksdagen, förslaget till tullag

4 kap. 12 §. Med hänvisning till regeringsformens delegationsregel och Lagrådets yttrande motsätter sig motionärerna det berörda bemyndigandet.

Bakgrund

Enligt 1 kap. 4 § regeringsformen är riksdagen ensam lagstiftare. Regeringsformen medger emellertid att riksdagen bemyndigar regeringen att genom förordningar meddela föreskrifter i vissa ämnen, i vilka normgivningskompetensen i princip är förbehållen riksdagen. Bland annat kan regeringen enligt 8 kap. 9 § första stycket efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter om tull på införsel av vara. Utöver vad som framgår av regeringsformens medgivanden kan normgivningskompetens inte delegeras från riksdagen.

Enligt 8 kap. 13 § regeringsformen första stycket får regeringen utan särskilt bemyndigande i lag genom förordning besluta dels föreskrifter om verkställighet av lag, dels föreskrifter som ej enligt grundlag skall meddelas av riksdagen. Av tredje stycket i samma bestämmelse framgår att regeringen i sådana fall i förordningen får överlåta åt myndighet under regeringen att meddela bestämmelser i ämnet. I verkställighetsföreskriftens form får inte beslutas något som kan betraktas som ett tidigare ej föreliggande ingrepp i enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

I sitt yttrande i lagstiftningsärendet har Lagrådet pekat på att uttryckliga bemyndiganden i lag för regeringen att meddela föreskrifter är överflödiga, om regeringen ändå kan meddela föreskrifter på grund av 8 kap. 13 § regeringsformen.

I propositionen anförs i fråga om åtskilliga av de bestämmelser som föreslås att de är avsedda som upplysningar om att sådana verkställighetsföreskrifter som regeringen får besluta med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen förekommer i anslutning till lagen. Dessa bestämmelser är med andra ord inte avsedda att vara några egentliga bemyndiganden att meddela föreskrifter (prop. s. 135 f).

Enligt propositionen skall 4 kap. 12 § i den nya tullagen lyda på följande sätt:

Bestämmelser om export av varor från EG:s tullområde finns i artiklarna 161 och 162 i förordningen (EEG) nr 2913/92 samt i artiklarna 297–298 och 788–798 i förordningen (EEG) nr 2454/93. Bestämmelser om återexport finns i artikel 182 i förordningen (EEG) nr 2913/92 och i artikel 841 i förordningen (EEG) nr 2454/93.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter som kompletterar dessa bestämmelser.

Motion 1999/2000:Sk31 gäller andra stycket av den nu återgivna paragrafen. Av propositionen framgår att motsvarande lagtext i lagrådsremissen (4 kap. 13 § andra stycket tullagen) var utformad på följande sätt: ”Regeringen får meddela föreskrifter som kompletterar dessa bestämmelser” (prop. s. 211). Lagrådet ansåg att denna bestämmelse inte var förenlig med delegationsregeln i 8 kap. 9 § första stycket regeringsformen och därför borde utgå (prop. s. 275).

Utskottets bedömning

Såsom framgår av vad Lagrådet har anfört kan upplysande bestämmelser i lag om regeringens direkt på regeringsformen grundade rätt att meddela föreskrifter uppfattas som överflödiga. Om sådana bestämmelser ändå tas in i lag, innebär detta emellertid inte att riksdagens normgivningsmakt träts för när. Utskottet berör inte frågan om detta slags bestämmelser vidare i detta yttrande.

Såvitt gäller bestämmelsen i 4 kap. 12 § andra stycket av den föreslagna nya tullagen framgår enligt utskottets mening av lagtexten i den lydelse som har förelagts riksdagen att den inte kan anses innebära att regeringen tilläggs någon befogenhet att meddela föreskrifter utöver vad som följer av 8 kap. 13 § regeringsformen. Det finns alltså inte skäl för utskottet att med hänsyn till reglerna i regeringsformen avstyrka bifall till propositionen i denna del.

Stockholm den 26 oktober 2000

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Mats Berglind (s), Inger René (m), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Kenth Högström (s), Mats Einarsson (v), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Åsa Torstensson (c), Helena Bargholtz (fp), Britt-Marie Lindkvist (s), Per-Samuel Nisser (m), Anders Bengtsson (s) och Inger Strömbom (kd).